

Byggnad 33

Ombyggnad 2011–2012

Artilleristen 1, Campus A4, Östersunds kommun

Julia Cronqvist

RAPPORT – JAMTLI 2012:36
ISSN 1654-2045

Utgivning och distribution:

Jamtli

Box 709

831 28 Östersund

Tel 063-15 01 00

Fax 063- 10 61 68

© Jamtli, 2012

Allt kartmaterial från GSD-Fastighetskartan © Lantmäteriverket Ärende nr MS2006/02204

Omslagsbilder: Julia Cronqvist, Jamtli

Foto: Christina Persson, Sara Bäckman och Julia Cronqvist, Jamtli

Redigering och layout framsida: Lena Ljungkvist, info@lenagrafiskform.se

ISSN 1654-2045

Innehållsförteckning

INNEHÅLLSFÖRTECKNING	3
INLEDNING	4
FASTIGHETSUPPGIFTER M.M.....	5
KARTA.....	6
SITUATIONSPLAN	6
SITUATIONSPLAN	7
HISTORIK.....	8
UPPGIFTER OM KONSTRUKTION	9
ANTIKVARISKT RESONEMANG	9
BESKRIVNING AV UTFÖRDA ÅTGÄRDER	10
Entréer/utrymningsdörrar	10
Fönster	12
Takfönster.....	15
Panel	16
Hugar.....	17
Markarbeten	17

Inledning

Länsstyrelsen gav 2011-05-09 (1st dnr 432-2215-11) och 2011-08-26 (1st dnr 432-3562-11) tillstånd till ändring av byggnad 33 inom byggnadsminnet Norrlands artilleriregemente A4, nuvarande Campus Östersund.

Byggnad 33 var tidigare en militär förrådsbyggnad. Sedan 2008 pågår en ombyggnad av interiören till kontorslokaler och i samband med detta har exteriören delvis byggts om och renoverats. Den första etappen av ombyggnaden beskrivs i Jämtlis rapport 2010:11. Byggnaden ingår i byggnadsminnet Norrlands Artilleriregemente A 4, Östersunds kommun, Jämtlands län och är belägen i en miljö av riksintresse för kulturmiljövården, Z 27 Östersunds stad.

Under den andra etappen av ombyggnaden av byggnad 33 har den södra delen av längan invändigt byggts om till kontor och vissa förändringar av exteriören har genomförts. Utöver detta har markarbeten utförts.

Antikvarisk medverkan och dokumentation har utförts av Sara Bäckman och Christina Persson, Jämtli. Besöksprotokoll, fotografier, ritningar och andra handlingar som rör upprustningen finns i museets arkiv.

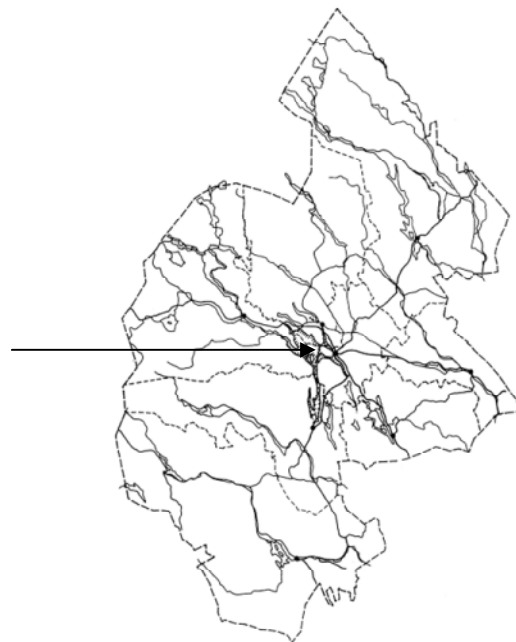
Östersund 2012-10-03

Julia Cronqvist
Antikvarie

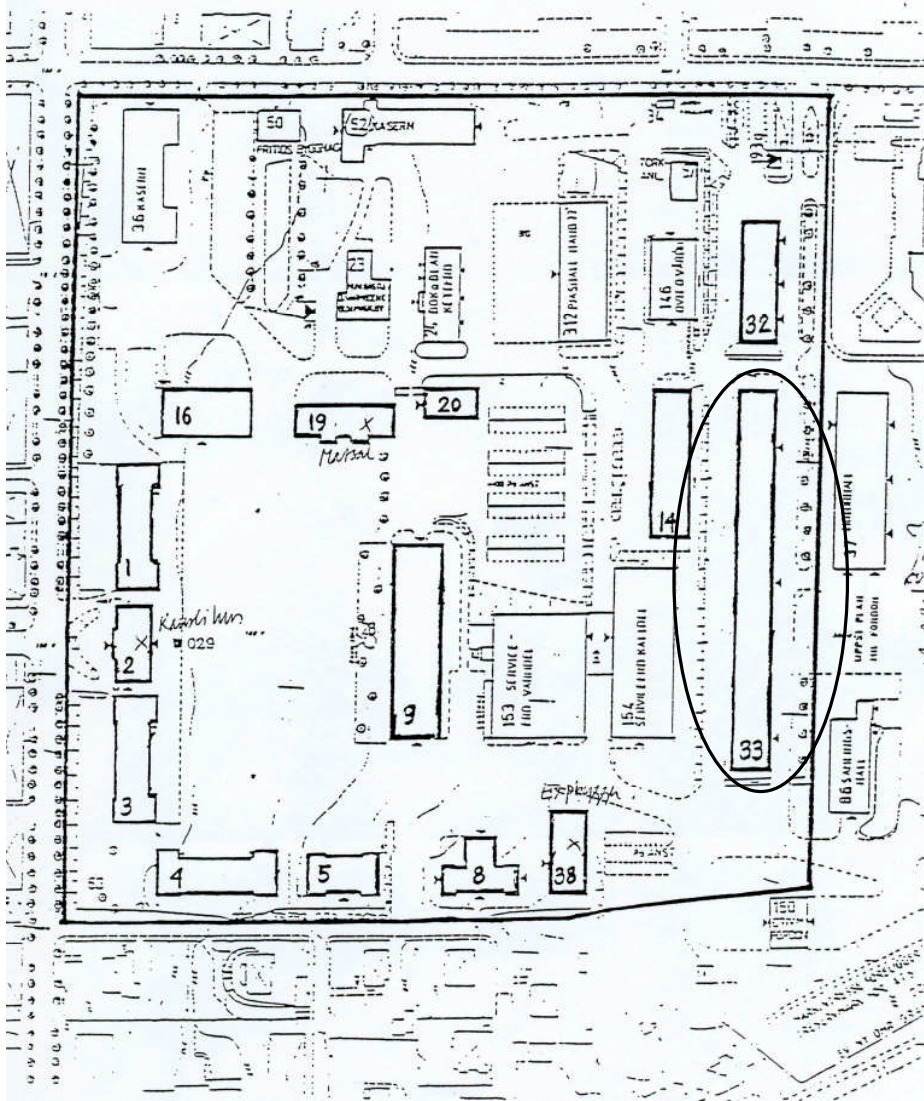
Fastighetsuppgifter m.m.

Objekt	Ändring av fasad, Byggnad 33, Campus
Dnr JLM	256/2011 F8AHL
Dnr LST	432-2215-11 och 432-3562-11
Koordinater (RT90)	X 7007944 Y 1441884
Fastighet	Artilleristen 1, Östersunds stad och kommun
Uppdragsgivare	A4 Campus AB Studentplan 2 83135 Östersund Kontaktperson: Thomas Fuchs 063-12 70 10
Beställarens kontrollant	P. Dillner Bygg & Miljöprojekt
Projektör	<i>Arkitekt</i> GisteråSjöstrand Arkitektur Kyrkgatan 49 83134 Östersund Kontaktperson: Kjell Gisterå
Entreprenör	Heving & Hägglund i Östersund AB
Antikvarie	Jamtli Kulturhistorisk sektion Box 709 831 28 Östersund

Karta

Situationsplan

Situationsplan över Campusområdet med Byggnad 33 markerad.

Historik

Dåvarande Kungliga Norrlands artilleriregementes kasernetablisement började uppföras i enlighet med 1892 års försvarsbeslut samma år efter ritningar av O. A. Busch och Erik Josephson. Detta var arkitekten Erik Josephsons första kasernetablisementet, som skulle följas av många flera. Josephson ritade kanslihuset med omgivande kaserner. Totalt 18 byggnader stod färdiga 1895, förutom kaserner bl a matsal, gymnastikhus, ridhus och stallar.

Inflyttningen skedde successivt under åren 1893-1895. 1897 invigdes etablisementet av kung Oscar II. Förbandet var då det enda artilleriförbundet i Norrland. I jämförelse med den glesa och låga dåtida stadsbebyggelsen torde kasernområdet ha varit dominerande. Kanslihuset med sitt torn och omgivande kaserner utgjorde en representativ front ut mot staden och Artillerigatan som gavs esplanadkaraktär med dubbla trädrader.

Byggnad 33 byggdes 1918 som militärförråd. Byggnaden uppfördes i trä i ett plan.

Regementet har byggts till i olika omgångar under årens lopp, senast 1972 då en militärrestaurang byggdes. 1974 övergick A4 till att bli en ren utbildningsmyndighet. De sista värnpliktiga blev klara med sin utbildning under våren 1997. A4 fanns kvar som regemente fram till 31 december 1997.

Redan 1935 utpekades en del av regementsbyggnaderna som statligt byggnadsminnesmärke. 1997 utvidgades skyddet att gälla fler byggnader inom området. Skyddet reglerades av förordningen om statligt byggnadsminne m.m. I samband med att regementsområdet såldes till en privat fastighetsägare övergick skyddet 1998-01-14 till att regleras av Kulturminneslagens tredje kapitel.

Skyddsföreskrifter enligt Kulturminneslagen

På grund av att byggnad 33 ingår i byggnadsminnet Norrlands Artilleriregementes kasernetablisement gäller särskilda föreskrifter, de som gäller byggnad 33 är följande:

1. Byggnaderna får inte rivas eller flyttas, ej heller till sitt yttre byggas om eller förändras så att dess kulturhistoriska värde minskar.
2. Byggnaderna skall underhållas så att de inte förfaller. Vård och underhållsarbeten skall utföras med ursprungliga byggnadsmaterial och färger på ett sådant sätt att det kulturhistoriska värdet inte minskar.

3. Området inom situationsplanen skall vårdas och hållas i sådant skick att dess karaktär inte förvanskas.

Uppgifter om konstruktion

Grund	Stensockelblock i kalksten, mellan dessa kompletterade man med betongpelare under 2009/2010
Stomme	Trä med synliga invändiga fackverkspelare i dubbla rader.
Bottenbjälklag	Trä
Mellanbjälklag	Trä
Tak	Tvåkupigt tegel, takstolar av trä.

Antikvariskt resonemang

Under 2008- 2009 inreddes byggnad 33, som tidigare varit förrådsbyggnad, till kontorslokaler. Åtgärden innebar stora förändringar för interiören men även för exteriören som är skyddad genom byggnadsminnesförklaringen. Eftersom byggnaden under en längre tid stått och förfallit och saknat användbar funktion valde länsstyrelsen att ge tillstånd till åtgärderna då man såg positivt på att bygganden ändå kunde stå kvar och få en ny funktion. Tillstånd gavs med motiveringen att förändringarna tog hänsyn till de kulturhistoriska värden som byggnaden är ett uttryck för samt att åtgärderna underordnade sig byggnadens ursprungliga exteriöra utseende som är skyddat enligt byggnadsminnesförklaringen.

Åtgärderna som utförts under 2011 har varit en fortsättning på 2008-2009 års arbeten.

Beskrivning av utförda åtgärder

Syftet med ombyggnaden har varit en fortsättning på arbetet med att ordna kontorslokaler i byggnaden.

Entréer/utrymningsdörrar

En branddörr som nyupptogs under 2008-2009 har flyttats 14 meter norrut på den västra fasaden. Ytterligare en utrymningsdörr sattes in under 2011 på den västra fasaden, ca 40 meter från vägghörnet mot söder. Vid besök på plats 2012-06-01 konstaterades att sammanlagt tre nya dörröppningar tagits upp 2011. Dörrarna är utförda lika befintliga och enligt ritningar.

Ytterligare tre nya dörrar har tagits upp på den västra fasaden

På byggnadens östra sida har man fortsatt att göra entrédörrar till tre nya kontorsverksamheter samt glasa upp de äldre partierna med portöppningar. De är utförda lika befintliga som utförts under 2008-2009. På östra fasaden längst mot norr finns det idag två portöppningar kvar att glasa in. Eftersom man inte har fått någon hyresgäst till dessa lokaler har åtgärder inte genomförts.

Före åtgärd, östra fasaden

Fasad mot öster, åtgärden är utförd, ytterligare portingångar har glasats upp

Östra fasaden mot norr, två portöppningar har ännu inte glasats in

Fönster

En kvadratisk fönsteröppning på bottenvåningen har tagits upp på byggnadens södra kortsida. Locklisterna har behållits och de täcker därmed fönsteröppningen vilket gör att det nya fönstret inte blir allt för dominerande i fasaden. Enligt programmet skulle detta även göras på den norra fasaden, men eftersom det inte har flyttat in några hyresgäster där än så har detta inte utförts ännu.

Före åtgärderna utförts, södra fasaden.

Nyupptagna fönsteröppningar, fasad mot söder

Fönster på södra gaveln

En nytt fönster har satts in på vindsvåningen vid den södra gaveln. Fönstret skulle enligt handlingarna ha småspröjsade rutor. Idag har fönstret en stor glasruta med en mittpost. Detta är en avvikelse mot programmet.

Även ytterligare fönster har tagits upp på fasaden i väster nära vägghörnet mot söder, detta har skett i samband med att dessa lokaler inretts till kontor.

Fasad mot väster, före det att ett flertal nya fönsteröppningar tas upp

Ett av de nyinsatta fönstren, fasad mot väster

Nyinsatta fönster och nygjorda dörrar har målats i lika kulörer som befintliga, NCS S3030-Y20R (varmgulbeige) för fasader och NCS S6050-Y80R (engelskt röd) för fönster. Eftersom färgen på fasader och dörrar

hunnit blekna något sedan de målades 2008/2009 kunde man vid besöktillfället se vilka dörrar/fönster som var nymålade

Takfönster

Ytterligare 13 takfönster har tagits upp på takfallet mot väster, byggnadens södra del, övriga takfönster är upptagna i de tidigare ombyggnadsfaserna 2008-2009. Eftersom inga kontor har inretts i den norra delen har heller inga takfönster tagits upp här ännu. Detta är en avvikelse mot programmet.

Takfönstren som monterats under 2011 ligger i liv med takfallet. Några av de takfönster som togs upp i förra omgången 2008/2009 var av fel modell och ligger som en förhöjning uppe på taket.

Fasad mot väster före det att takfönster tas upp

Nya takfönster på takfall mot väster

Panel

Panel på förvandring har åtgärdats. Innan ombyggnaden 2008-2009 var sockelpartiet klätt med två panelbrädor på förvandring. I kontrollrapporten från denna restaureringsomgång redogjorde man för att den understa brädan tagits bort. Detta gjorde att grunden blottades. Nu har detta återställts och man har även fyllt upp med grus, vilket gör att man ej längre ser grundkonstruktionen.

Nedersta brädan på sockelpanelen är monterad

Huvar

Tre ventilationshuvar har placerats på det västra takfallet. Denna åtgärd ingick ej i åtgärdsprogrammet som ligger till grund för länsstyrelsens tillstånd. En diskussion om huvarna fördes med Christina Persson och hon föreslog att om huvar skulle monteras skulle de målas in med falurödfärg lika teglets kulör. Exemplet på huv som Christina Persson fått ta del av är inte likadan som den som nu är monterad. Huvarna har en tubliknande form och är orange.

Mindre huvar har monterats på taket

Markarbeten

Markarbeten har genomförts kring byggnad 33. På byggnadens östra sida har man låtit asfaltera parkeringsytorna. Anledningen till detta har varit att grusunderlaget som tidigare utgjorde markbeläggning inte tålde påfrestningen från parkerande bilar, stora hål bildades i underlaget.

Markarbetena har inneburit att betongplattor har lagts längs med byggnaden, utanför dessa har kullersten lagts. Kullerstenarna hamnade för högt från början och har fått tryckas ner med hjälp av en vält. Parkeringsytan har asfalterats och breddats en meter.

Före åtgärd

Efter åtgärd, asfaltering, kullersten och betongplattor längs med byggnadens östra fasad

Efter åtgärd, östra fasaden

På byggnadens västra långsida har man liksom på östra sidan lagt fyrkantiga grå betongplattor längst in mot byggnadskroppen. Utanför dessa tar en slänt vid som planats ut och man har sått gräs. Ut mot körytan har man lagt gatsten. Tre stycken uteplatser har ordnats samt en lastkaj.

Före åtgärd, fasad mot väster

Slänten har planats ut och gräs har anlagts, byggnadens västra sida

En av uteplatserna

Lastbryggan

RAPPORTSERIE – JAMTLI, 2012

ISSN 1654-2045

- 2012:1 Lillhärjäbygget – Dokumentation och uppmätning av vinterfjället 2011
Sara Bäckman, Olof Edin
- 2012:2 Ankarede – Levande kyrkstad. Kunskapsunderlag 2011
Clara Nyström
- 2012:3 Skärvångens begravningsplats – Anläggning av askgravlund 2010
Clara Nyström
- 2012:4 Kulturhistorisk förstudie avseende planerad vindkraftpark vid Nyhem i Bräcke kommun 2012
Anders Hansson
- 2012:5 Sjoutnäsets kapell – Restaurering av tak och fasader 2009–2010
Julia Cronqvist
- 2012:6 Mattmars kyrka – Restaurering av fasader och fönster 2011
Sara Bäckman, Clara Nyström
- 2012:7 Tåsjo kyrka – Installation av klockspel 2002
Christina Persson
- 2012:8 Trångåsen – Restaurering av ladugård och födorådstuga 2008–2010
Julia Cronqvist
- 2012:9 Enafors turisthotell – Antikvarisk rapport vid restaurering av östra fasaden 2011
Veronica Trygg
- 2012:10 Norderö kyrka – restaurering av tak 2002–2003
Christina Persson
- 2012:11 Norderö kyrka – restaurering av klockstapel 2008
Christina Persson
- 2012:12 Ragunda gamla kyrka – Antikvarisk medverkan vid exteriör restaurering 2011
Olof Edin
- 2012:13 Arbetarbostäderna på Tossön – Restaurering av tak 2011
Olof Edin, Clara Nyström
- 2012:14 Tåsjo kyrka – Konvertering av värmesystem, borttagande av kyrkbänkar, fasadrestaurering och nytillverkning av kors, 2009
Julia Cronqvist
- 2012:15 Ragunda kyrka – Restaurering av gjutjärnsstaket 2009–2010
Clara Nyström
- 2012:16 Dubbelhärbret i Östbacken – Fasadrestaurering 2010–2011
Julia Cronqvist
- 2012:17 Residenset i Östersund – Ombyggnad av kontorsdelar 2009
Clara Nyström

- 2012:18 Ragunda kyrka – Ändring av dopaltare 2009–2010
Clara Nyström
- 2012:19 Arkeologisk förundersökning vid fornlämning 19:1, Andersö skans,
i Östersunds kommun
Anders Hansson
- 2012:20 Monäset – Restaurering av parstuga 2011
Veronica Trygg
- 2012:21 Hede kyrka – Konvertering av värmesystem och konservering av interiör, 2010
Julia Cronqvist
- 2012:22 Ragunda kyrka – Exteriör restuarering 2010–2011
Clara Nyström
- 2012:23 Brunflo kyrka – Byte av spåntak på bogårdsmur, 2006
Julia Cronqvist
- 2012:24 Kulturhistorisk landskapsanalys inför planerad vindkraftpark vid Garpkölen
i Härjedalens kommun
Anders Hansson
- 2012:25 Funäsdalens kyrka – Omläggning av spåntak och lagning av putsskador, 2005
Julia Cronqvist
- 2012:26 Hallens kyrka och klockstapel – Restaurering 2010
Veronica Trygg
- 2012:27 Kulturmiljöer i Härjedalen – Kulturhistorisk utredning
Ove Hemmendorff
- 2012:28 Bräcke kyrka – Exteriör restaurering 2009–2010
Clara Nyström
- 2012:29 Klevberget – Kulturhistorisk karakterisering inför vindkraftspark, 2012
Amanda Jönsson
- 2012:30 kulturhistorisk förstudie avseende planerad vindkraftpark vid Storflötten
och Länstersjön i Ånge kommun
Amanda Jönsson
- 2012:31 Residenset i Östersund – Ombyggnad av kontorsdelar 2010
Clara Nyström
- 2012:32 Arkeologisk utredning inför planerad vindkraftpark vid Hocksjön
i Sollefteå kommun
Anders Hansson
- 2012:33 Arkeologisk utredning inför planerad vindkraftpark vid Mörttjärnberget
i Bräcke kommun
Anders Hansson
- 2012:34 Kalls kyrka – Restaurering av långhusets södra fasad, sakristia och kor, 2012
Julia Cronqvist
- 2012:35 Kalls kyrka – Restaurering av tornet, 2008
Julia Cronqvist

2012:36 Byggnad 33 – Ombyggnad 2011–2012
Julia Cronqvist